

СТАНОВИЩЕ

По процедура за придобиване на
образователна и научна степен
„Доктор”
Професионално направление 8.2

Тема: Художествена проблематика на графичния роман (на графичната новела – Graphic Novel) като жанр в изобразителното изкуство. Тематична насоченост и специфични наративни и изобразителни особености.

на Весела Валентинова Кучева-Петрова,
докторант към катедра
„КНИГА, ИЛЮСТРАЦИЯ И ПЕЧАТНА ГРАФИКА“,
ФИИ, НХА
научен ръководител: доц. д-р Регина Ванчова Далкалъчева
от проф. д-р Бисера Вълева, СУ „Св. Кл. Охридски“

1. Данни за докторантурата: Весела Кучева-Петрова е зачислена като докторант в редовна форма на обучение към Катедра „Книга, илюстрация и печатна графика“ на Националната художествена академия – София със заповед заповед № 0253-У София от 20.11.2018 г., в професионално направление 8.2 Изобразително изкуство, научна специалност Изкуствознание и изобразително изкуство, с научен ръководител доц. д-р Регина Далкалъчева. На вътрешната защита трудът е обсъден и приет от Катедра „Книга, илюстрация и печатна графика“ в НХА, а с решение на Факултетния съвет при Факултет за изящни изкуства на НХА, докторантката е отчислена и насочена към защита. Тя е изпълнила успешно индивидуалния си план. По време на докторантурата както и при подготовката и обсъждането на дисертацията няма допуснати нарушения.

2. Дисертационният труд на Весела Кучева-Петрова, представен за становище, се състои от следните части: увод, четири глави, заключение и библиография на използваната теоретична литература, уебсайтове, библиографска справка за коментиранияте в дисертацията издания: графични романи, комикси и картинни книги, списък с илюстрациите от коментиранияте графични романи, които са приведени като

примери в придружаващ текста на дисертацията картинен албум. Основният текст се състои от 199 страници. Неотменна част от дисертационния труд е картинният албум. Той, според изискванията на академичното писане, е извън общото книжно тяло и се състои от 103 стр., като това е базата, която не само илюстрира тезите на труда, но и изгражда линията на научното изследване. Бележките под линия, които представят допълнителна информация, са коректно употребени. Трудът съдържа необходимите елементи на докторска дисертация. Библиографията обхваща 102 теоретични източници, азбучна библиографска справка за коментираните в дисертацията издания графични романи, комикси и картинни книги състояща се от 186 заглавия, списък с илюстрациите от коментираните графични романи и 41 интернет сайта.

3. Предметът, основна задача на труда, времевият обхват на изследването, актуалността на проблема (целта), както и конкретните задачи, са професионално обосновани и убедително формулирани. Конкретизацията на проблематиката (подцелите) на труда се разглежда в отделните глави на текста, като тези различни теоретико-визуални ракурси се интерпретират спрямо акцента в съответната глава.

4. Обект и изследователски фокус в докторския труд на Весела Кучева е художествената проблематика на графичните романи. Докторантката представя характеристиките на този жанр с фокус върху това „как те биват интерпретирани от различните художници-илюстратори в създаването от тях знакови произведения“ (стр.3 Автореферат).

5. Навсякъде в изложението на труда Весела Кучева – Петрова демонстрира както висока професионална ерудираност, така и особено внимание към детайла, без да бъде дидактично-назидателна или строго научно дистанцирана. Тя внимателно и задълбочено представя и анализа, конструкцията, структурата на графичния роман като комиксови панели, рамка, канали, текстови балони, текстови блок, междупанелен проход и т.н. Особено впечатляващ е акцентът в глава II, т.2.3. „Графични романи, които представят фундаментално значими общочовешки теми -....“ с акцент върху теми съдържащи идея за психологична травма и визуализация на тази база. Докторантката уместно отбелязва за подобни интерпретации, че подтикът за създаване на такава

произведение на изкуството, което само е дихотомично, „е характерен единствено за творби с висока художествена стойност и нееднозначни послания“. Весела Кучева не само представя, но и анализира избраните романи в ракурса на личната си гледна точка, което прави стойностно критическото изследване. Впечатляващи са примерите свързани с Холокоста като „Маус“ на Арт Шпигелман, „Аушвиц“ на Паскал Крочи, „Боксьорът“ на Рейнхард Клайст, темата за войната „Персеполис“ на Марджан Сатрапи, антиутопиите с „Мекия град“ на Харитън Пушвагнер, екзистенциалните проблеми за изгубения смисъл в „Градът Белгия“ на Брехт Евънс, детските травми в „Луи сред призраците“ на Изабел Арсено и Фани Брит, както и интерпретациите на roman noir „Черна дупка“ на Чарлс Бърнс и др. Особено интересно е представен и коментиран от докторантката графичният роман в две части „Дълбоки тъмни страхове“ и „Тръпките“ на Фран Краус, който овещества различен и дори неочакван ракурс към темата за смъртта (стр. 40-43 на Албум-приложение). Стойностен фокус на дисертацията е глава IV: СЪВРЕМЕННИ ХУДОЖЕСТВЕНО-ИЗОБРАЗИТЕЛНИ ТЕНДЕНЦИИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ВИЗУАЛНАТА ПРОБЛЕМАТИКА; ДИГИТАЛНИ ИЗДАНИЯ ГРАФИЧНИ РОМАНИ. В нея авторката обобщава частично проблематиката като я надгражда с критически изводи и обобщения на базата на визуалното и дигиталното. Качество на текста е разглеждането и разбирането за вариативността - „играта“ - с мрежовата система в книжния разтвор. Весела Кучева не само регистрира, но и задълбочено анализира съвременните тенденции при изграждането на визуалното повествование на графичния роман като се фокусира върху подходящи реализации (Стивън Колинс, Франк Милър, Ей Джи Дънто и др.). Трите подточки от главата определят различни посоки на изследване в графичния роман, като преформулиране на пространствени подходи, които от своя страна провокират промяна в интерпретационната форма. Интересен е акцентът върху дигиталния вариант на жанра. Както авторката обобщава на стр. 190, предпочитанията на част от авторите към този вариант е „възможността структурата им да бъде обогатявана със средствата на похвати, типични за екранните изкуства като например анимацията.“

6. В труда е приложена смесена методология чрез използване на формално-стилистичен анализ, който обосновава общите характеристики и стиловите особености на жанра, иконографски анализ – приложен спрямо визуализацията в

отделните издания, историографски метод, наративно структурен (при анализ моделите на водене на визуално-словесното повествование), както и описателен метод засягащ сюжета и композиционните особености на различните произведения.

Този интердисциплинарен изследователски подход, с който Весела Кучева - Петрова си служи, определя стойността и значимостта на критическото ѝ изследване.

7. Съществен принос на дисертационния труд е този отбелязан на стр. 197, който посочва приликите и отликите с изкуството на комикса. Също така приносът, който дефинира тематиката на жанра, спрямо която авторите „често се обръщат към представяне на общочовешки значими теми, фундаментални за човешката психика и обвързани със самия смисъл на съществуването“ е важен с посоката на селектиране на публика в широк диапазон, но и със стремеж към осмисляне на натрупан житейски опит. Като оригинално с мащаба си проучване, приносно е презентирането на връзките между визия и разказ като основна специфика на графичния роман. Анализирането на безсловесните издания затвърждава ролята на визуалния наратив, интерпретиращ емоционално завладяваща художествена концепция.

8. Чрез направените три научни публикации – доклади от конференции и статии в специализирани сборници – (Връзки и приемственост между средновековните славянски ръкописи и съвременния графичен роман, осъществени в британското издание „Черно заклинание“ с автор Херман Инклусус. *Климентови четения за млади изследователи*. Том 2. София: СУ „Свети Климент Охридски“. 2021г. (Публикацията е представена първоначално във вид на доклад на провелата се през ноември 2019 г. научна конференция „Климентови четения за млади изследователи“, организирана от Факултета по Славянски филологии на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ в гр. София.); Адаптация на литературно произведение под формата на графичен роман – визуално представяне на паракосмос в „Стъкленият град“ на Изабел Грийнбърг. *Визуални изкуства и музика*. Том 3, (1). София: СУ „Свети Климент Охридски“. 2021г. https://fnoi.uni-sofia.bg/magazine/index.php/visual_arts_and_music/article/view/161 - достъпен на 18.10.2021 г. в 21:18 ч.; Визуално представяне на темата за общочовешката травма, причинена от Холокоста, в графичния роман „Маус“ на Арт Шпигелман. *Изкуство и критика*. Том 2, (2). София: Национална Художествена Академия. 2021г., под печат) резултатите от

дисертационния труд имат необходимата популяризация в средата на специалистите в областта.

9. Съпътстващият труда автореферат принципно отразява всички основни идеи в цялостната разработка.

10. Препоръките към работата на Весела Кучева – Петрова са във формален аспект. За по-оперативната работа по текста, в съдържанието е необходима номерация на страниците на главите. В Автореферата липсва отделено съдържание и номера на отделните страници. Различно обособените заглавия на библиографията също е добре да бъдат номерирани.

Тези бележки не омаловажават работата на докторантката, а са насочени към по-добрата бъдеща реализация на труда. Анализите и изводите от него биха били от полза в академичната подготовка на студенти от различни специалности свързани с книгата и в частност с графичния роман, неговото развитие, визуалната му реализация и присъствието му в съвременните графично-приложни изкуства.

Заключение:

На базата на стойностните изследователски резултати и художествени анализи в представения труд „Художествена проблематика на графичния роман (на графичната новела – Graphic Novel) като жанр в изобразителното изкуство. Тематична насоченост и специфични наративни и изобразителни особености“, както и оценката ми относно приносите и научните публикации на докторантката, имам основание да предложа на научното жури да присъди на Весела Валентинова Кучева-Петрова образователната и научна степен „доктор“.

проф. д-р Бисера Вълева

16.02.2023